

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 10.06.2004
KOM(2004)415 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET**

Europeisk handlingsplan för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk

{SEC(2004)739}

1. SAMMANFATTNING

Kommissionens avsikt med detta meddelande om ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk är att göra en utvärdering av situationen och att lägga grunden för utvecklingen av en politik under kommande år, och på detta sätt ge en övergripande strategisk översikt över hur det ekologiska jordbruket bidrar till den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP).

Vid utarbetandet av ett allmängiltigt koncept för en ekologisk jordbrukspolitik är det lämpligt att erkänna den dubbla roll som det ekologiska jordbruket spelar i samhället.

1. Saluföringen av ekologiska livsmedel är ett svar på den oro som vissa konsumenter känner och bör därför belönas av marknaderna och alltså finansieras av konsumenterna. Utvecklingen av det ekologiska jordbruket kommer, i detta avseende, att styras av marknadsreglerna.
2. Den ekologiska markförvaltningen är känd för att ha allmännyttiga effekter, främst för miljön, men också för landsbygden och för ett ökat djurskydd. Sett ur denna synvinkel bör utvecklingen av det ekologiska jordbruket drivas av samhället.

För en garanterat stabil marknadsutveckling krävs det jämvikt mellan utbud och efterfrågan.

Kommissionens analys har visat att det bör läggas större tonvikt på att underlätta marknadsutvecklingen. Den nuvarande marknadsandelen ligger på i genomsnitt 2 % i EU-15. För att öka denna siffra eller ens upprätthålla den på längre sikt, krävs en större fokusering på konsumenternas förväntningar. Konsumenterna behöver bättre information om principerna och målen för det ekologiska jordbruket såväl som de positiva effekterna för till exempel miljön. Samtidigt är det viktigt att skydda inspektionssystemets integritet.

Den internationella handeln med ekologiska produkter hindras av de många olika nationella och privata normerna och deras genomförande, vilket kan göra det mycket komplicerat att sälja ekologiska produkter i andra medlemsstater. Utvecklingen av gemensamma mål och ett multilateralt koncept för likvärdighet, ytterligare harmonisering av inspektionskraven och en större tonvikt på EU-logon kan hjälpa till att minska dessa problem.

För att underlätta det ekologiska jordbrukets expansion men också öka produktionskapaciteten krävs det ny information och framför allt ny teknik. Det är därför av grundläggande betydelse att man ser till att den forskning i ekologiskt jordbruk och ekologiska framställningsmetoder som krävs blir genomförd. Samtidigt bör insamlandet av statistiska uppgifter om produktion och marknad förbättras.

Ett av målen för GJP-reformen var att främja sådan produktion som stöder miljövänliga kvalitetsprodukter. Det ekologiska jordbruket är ett viktigt verktyg för att uppnå detta mål.

De ekologiska bönderna har för närvarande rätt att få stöd från GJP:s första pelare via direktstöd och prisstöd. Vad som är viktigare är att det ekologiska jordbruket är fullständigt integrerat i landsbygdspolitiken i GJP:s andra pelare och har en framstående plats inom ramen för miljöåtgärderna inom jordbruket. 2003 års GJP-reform tillhandahåller en fördelaktig ram för det ekologiska jordbrukets framtida utveckling och ger medlemsstaterna tillgång till ett brett urval av verktyg.

Med denna analys som bas och på grundval av vad som redan uppnåtts koncentreras de viktigaste förslagen i handlingsplanen på följande:

- En informationsstyrd utveckling av den ekologiska livsmedelsmarknaden genom ett ökat medvetande hos konsumenterna, mer information och säljkampanjer riktade till konsumenter och aktörer, stimulering att använda EU-logon också för importerade produkter, samt förbättrad tillgång till statistik rörande produktion, utbud och efterfrågan som verktyg för beslutsfattandet och för marknaden.
- Effektivisera de offentliga stöden till det ekologiska jordbruket genom att uppmuntra medlemsstaterna att använda de olika landsbygdsutvecklingsåtgärderna i större utsträckning och mer konsekvent, till exempel genom nationella handlingsplaner och genom en stärkt forskning kring det ekologiska jordbruket.
- Förbättra och skärpa gemenskapens normer för ekologiskt jordbruk samt import- och inspektionskrav genom att definiera de grundläggande principerna för det ekologiska jordbruket och på detta sätt göra dess allmännyttiga förtjänster tydligare; genom att öka insynen och konsumenternas förtroende genom inrättandet av en oberoende kommitté för vetenskaplig och teknisk rådgivning; genom att ytterligare harmonisera och stärka de normer som är knutna till internationella organisationer, genom att förbättra normerna till exempel med hänsyn till djurskyddet, genom att slutföra normerna inom områden som ännu inte täcks såsom vattenbruket eller miljöanknytna normer för t. ex. fossila bränslen osv.; genom att förklara de normer som fastställts för förbud mot att använda genetiskt modifierade organismer; genom att göra kontrollsystemet effektivare och öka öppenheten kring detta och slutligen, genom att göra importbestämmelserna mer effektiva.

Ytterligare uppgifter om den bakgrundsanalys och de olika åtgärder som följer nedan finns i kommissionens arbetsdokument "En europeisk handlingsplan för ekologiskt jordbruk och ekologiska livsmedel" från juni 2004. Detta dokument finns på följande webbadress: http://europa.eu.int/comm/agriculture/qual/organic/plan/index_sv.htm.

2. ÅTGÄRDER

2.1. Den ekologiska livsmedelsmarkanden

Åtgärd 1

Införa ändringar i rådets förordning (EG) nr 2826/2000 (informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder på den inre marknaden) som ger kommissionen större möjligheter till direkta insatser för att organisera informations- och reklamkampanjer för ekologiskt jordbruk.

Starta en flerårig EU-täckande informations- och reklamkampanj som löper över flera år i syfte att informera konsumenter, personalmatsalar inom offentliga verk, skolor och andra nyckelaktörer inom livsmedelskedjan om fördelarna med det ekologiska jordbruket, särskilt miljöfördelarna, samt höja konsumentmedvetandet om ekologiska produkter och se till att konsumenterna känner igen både produkterna och EU-logon.

Inleda skräddarsydda informations- och reklamkampanjer för väldefinierade konsumenttyper t.ex. konsumenter som då och då köper ekologiskt, eller offentliga personalmatsalar.

Öka kommissionens ansträngningar att samarbeta med medlemsstater och branschorganisationer i syfte att utveckla en kampanjstrategi.

Åtgärd 2

Upprätta och driva en Internetbaserad databas med en förteckning över privata och nationella normer (inklusive internationella normer och nationella normer på exportmarknaderna) i förhållande till gemenskapens normer.

Åtgärd 3

Förbättra insamlingen av statistiska uppgifter både om produktionen av och marknaden för ekologiska produkter.

2.2. Offentlig politik och ekologiskt jordbruk

Åtgärd 4

Ge medlemsstaterna möjlighet att öka på det EU-stöd som ges till sådana producentorganisationer inom den del av frukt- och grönsakssektorn som bedriver ekologisk produktion.

Åtgärd 5

Kommissionen kommer att ta fram en nätbaserad meny med alla de åtgärder som den ekologiska sektorn kan använda i samband med produktion, saluföring och information.

Åtgärd 6

Kommissionen rekommenderar åt det bestämdaste medlemsstaterna att i sina program för landsbygdsutveckling använda instrumenten för ekologiskt jordbruk fullt ut, till exempel genom att utarbeta regionala handlingsplaner som fokuserar på följande:

- Stimulering av efterfrågesidan genom utnyttjande av de nya kvalitetsordningarna.
- Insatser i syfte att bevara miljö- och naturskyddsfördelarna på lång sikt.
- Utveckling av incitament för ekologiska bönder att ställa om hela i stället för en del av jordbruket.
- Ekologiska bönder ges samma möjligheter till investeringsstöd som andra bönder.
- Utveckling av incitament för producenter att underlätta distribution och saluföring genom att i produktionskedjan integrera (avtalsmässiga) arrangemang mellan aktörer.
- Stöd till rådgivningsverksamheten.
- Utbildning och fortbildning för alla aktörer inom det ekologiska jordbruket. Utbildningen skall täcka produktion, bearbetning och saluföring.
- Det ekologiska jordbruket rekommenderas som det lämpligaste i miljökänsliga områden (utan att det ekologiska jordbruket därför begränsas till dessa områden).

Åtgärd 7

Stärka forskningen kring ekologiskt jordbruk och ekologiska jordbruksmetoder.

2.3. Normer och kontroll – skyddad integritet

Åtgärd 8

Göra förordningen tydligare genom definiering av de grundläggande principerna för det ekologiska jordbruket.

Åtgärd 9

Garanterar det ekologiska jordbrukets integritet genom att stärka normerna och stå fast vid de fastställda slutdatumerna för övergångsperioderna.

Åtgärd 10

Komplettera och ytterligare harmonisera normerna för ekologiskt jordbruk genom att

- upprätta en förteckning över tillåtna tillsatser och processtekniska hjälpmedel för bearbetade animalieprodukter,
- överväga om särskilda normer bör upprättas för ekologiskt vin,
- förbättra djurskyddsnormerna,
- överväga behovet av att utöka tillämpningsområdet också till andra områden såsom vattenbruk,
- överväga behovet av att förbättra miljönormerna (energianvändning, biologisk mångfald, landskapet och andra).

Åtgärd 11

Inrätta en oberoende expertpanel för tekniska rekommendationer.

Åtgärd 12

Införa bestämmelser i rådets förordning (EEG) nr 2092/91 som gör klart

- att produkter som märkts som innehållande GMO inte kan märkas som ekologiska,
- att de generella tröskelvärdena skall vara lika med tröskelvärdena för oavsiktlig förekomst av GMO för sådana produkter (andra än utsäde) som används inom ekologiskt jordbruk.

Frågan om det behöver fastställas särskilda tröskelvärden för utsäde som används inom ekologiskt jordbruk, och till vilken nivå de i så fall bör sättas, övervägs fortfarande av kommissionen.

Åtgärd 13

Förbättra kontrollorganens och –myndigheternas prestanda genom införande av en riskbaserad strategi riktad mot aktörer som utgör den största risken med avseende på bedrägerier, samt genom krav på korskontroller med stöd av förordning (EEG) nr 2092/91.

Åtgärd 14

Fortsätta Gemensamma forskningscentrets pågående arbete med att utveckla stickprovs- och analysmetoder som kan användas inom ekologiskt jordbruk.

Åtgärd 15

Medlemsstaterna bör undersöka möjligheten att använda det system för identifiering av jordbruksskiften som upprättats för GJP för att lokalisera och övervaka mark som används för ekologiskt jordbruk.

Åtgärd 16

Säkerställa bättre samordning mellan kontrollorgan samt mellan kontrollorgan och tillsynsmyndigheter inom ramen för förordning (EEG) nr 2092/91.

Åtgärd 17

Utveckla särskilda ackrediteringssystem för kontrollorgan enligt förordning (EEG) nr 2092/91.

Åtgärd 18

Kommissionen kommer att offentliggöra medlemsstaternas årliga rapport om övervakning av godkända kontrollorgan, där det också ingår statistik över typ av och antal överträdelser.

Åtgärd 19

Öka ansträngningarna att ta upp tredjeländer i likvärdighetsförteckningen, inklusive utvärderingar på platsen.

Ändra rådets förordning (EEG) nr 2092/91 om ekologiskt jordbruk och ersätta det nuvarande nationella importundantaget med ett nytt permanent system som utnyttjar tekniska likvärdighetsbedömningar utförda av organ som utnämns av kommissionen i detta syfte. Detta kommer att omfatta utarbetandet av en enda permanent gemenskapsförteckning över kontrollorgan som godkänts som likvärdiga med avseende på deras arbete i sådana tredjeländer som ännu inte tagits upp i likvärdighetsförteckningen.

Fortsätta att försäkra att de vid definitionen av jämvikt tas hänsyn till de olika klimat- och jordbruks förhållanden som råder samt det utvecklingsstadium som det ekologiska jordbruket befinner sig på i varje tredjeländ.

Erbjuda alla importerade produkter tillgång till EU-logon, efter det att systemet trätt i kraft.

Åtgärd 20

Införa en systematisk jämförelse mellan gemenskapens Standard för ekologiskt jordbruk, Codex Alimentarius riktlinjer och IFOAM:s normer (se också åtgärd 2).

Öka ansträngningarna i riktning mot global harmonisering och utveckling av ett multilateralt koncept för likvärdighet baserat på Codex Alimentarius riktlinjer och i samarbete med medlemsstaterna, tredjeländer och den privata sektorn.

Stödja kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna som ett led i EU:s utvecklingspolitik, genom att ge bättre information om de möjligheter som erbjuds via mer allmänna stödinstrument och som kan användas för att främja det ekologiska jordbruket.

Ytterligare åtgärder för att underlätta handeln med ekologiska produkter från

utvecklingsländer kommer att övervägas.¹

Action 21

Se till att EU:s normer och kontroller för ekologiskt jordbruk får stärkt erkännande i tredjeländer, genom utverkande av ett förhandlingsmandat från rådet.

3. KONSEKVENSBEDÖMNING

Framsteg för åtgärderna 19 och 21, när det gäller att öka antalet tredjeländer som godkänns för importlikvärdighet respektive enligt bilaterala ömsesidiga avtal för erkännande, är beroende av tillgången till personalresurser.

Åtgärd 1 och åtgärd 7 kommer att genomföras inom ramen för den existerande budgettilldelningen. I fråga om åtgärd 11 som rör inrättandet av en oberoende expertpanel, förväntas inga betydande konsekvenser.

Övriga åtgärder får inga konsekvenser för gemenskapens budget.

Genomförandet av denna plan är slutligen beroende av tillgången på personal inom kommissionen som kan arbeta med de olika typer av åtgärder som planeras.

4. NÄSTA STEG

Denna handlingsplan är ett steg framåt i processen för främjande av det ekologiska jordbruket i Europa och i resten av världen.

Vid utarbetandet av handlingsplanen har kommissionen valt en pragmatisk strategi som i första hand riktats mot en analys av hur man kan använda eller anpassa redan existerande politik.

Kommissionen kommer omedelbart att börja ta nödvändiga steg i ovan angivna riktning.

¹ Enligt artikel 12 i WTO-avtalet om tekniska handelshinder skall medlemsstaterna erbjuda differentierad och fördelaktigare behandling för de utvecklingsländer som omfattas av avtalet.